

КЫРГЫЗРЕСПУБЛИКАСЫНЫН ЖОГОРКУСОТУНУН ПЛЕНУМУНУН ТОКТОМУ

2016-жылдын 25-марты

Бишкек шаары

№ 7

Кыргыз Республикасынын жергиликтүү сотторунун кызматтык кылмыштар боюнча жоопкерчилик тууралуу мыйзамдарды колдонуусу жөнүндө

Кызматтык кылмыштар боюнча жазык иштерин кароодо, жазык мыйзамдарын туура жана бирдей колдонуу максатында, "Кыргыз Республикасынын Жогорку Соту жана жергиликтүү соттор жөнүндө" Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 14-статьясынын 2-пунктун, 15-статьясынын 2-пунктун жетекчиликке алып, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленуму токтом кылат:

1. Кызматтык кылмыштар үчүн жоопкерчилик жөнүндө мыйзамдарды соттор так сактоосу зарыл. Бул категориядагы иштерди кароодо ар бир иштин жагдайларын кылдаттык менен карап чыгып, кызмат адамынын кызматтык ыйгарым укуктарынын катарына эмнелер кирээрин аныктоого тийиш. Соттор калыстыкка жана келишпестикке шек келтирүүчү жагдайлардын болбошун сактоо менен, айыптоочу жана жактоочу тараптарга иштин жагдайларын толук изилдеп чыгууга болгон укуктарын ишке ашыруу үчүн зарыл шарттарды камсыз кылып берүүсү тийиш.

2. Кызматтык кылмыштар үчүн каралган жазык жоопкерчилиги коррупциядан жана башка коомдук коркунучтуу жосундан коргоону камсыз кылууга багытталганына, соттордун көңүлү бурулсун. Көрсөтүлгөн кылмыш жосундарын жасаган адамдар (жактар) мамлекеттик органдардын, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдардын, мамлекеттик жана муниципалдык мекемелердин, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Куралдуу Күчтөрдүн жана башка аскердик түзүлүштөрдүн ишмердигине кол салып, натыйжада жарандардын же уюмдардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын же болбосо коомдун же мамлекеттин мыйзам тарабынан корголгон кызыкчылыктарын олуттуу бузат.

3. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 304-статьясынын эскертүүсү боюнча 30-главанын статьяларында кызмат адамдары катары туруктуу, убактылуу же атайын ыйгарым укуктар боюнча бийлик өкүлүнүн милдеттерин жүзөгө ашырган же болбосо мамлекеттик органдарда, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында, мамлекеттик жана муниципалдык мекемелерде, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Куралдуу Күчтөрүндө

жана башка аскердик түзүлүштөрдө уюштуруучулук-тескөөчүлүк, администрациялык-чарбалык, контролдук-ревизиялык милдеттерди аткарышкан адамдар табылат.

4. Коомдук бирикмелерде, партияларда, коммерциялык түзүмдөрдө, биргелешкен ишканаларда, жогоруда айтылган окшош иш-милдеттерин аткарган адамдар кызматтык кылмыштын субъектине кирбейт жана алар Кыргыз Республикасынын КЖКнин “Мамлекеттик эмес ишканалардагы жана уюмдардагы кызматтын кызыкчылыктарына каршы кылмыштар” тууралуу 23-главасында каралган статьялары менен жазык жоопкерчилигине тартылышат.

5. Кызматтык кылмыштын субъектиси болуп төмөнкүлөр каралат: бийлик өкүлдөрү болуп, мыйзам чыгаруу, аткаруу, же сот бийликтерин жүзөгө ашырган, ошондой эле мамлекеттик, салык же көзөмөлдөө органдарынын кызматкерлери, аларга кызматтык баш ийүүдө болбогон адамдарга карата мыйзам менен белгиленген тартипте ыйгарым укуктуу тескөө жүргүзүүгө, ошондой эле ведомстволук караштуулугуна карабастан уюмдар милдеттүү түрдө аткара турган чечимдерди кабыл алууга укугу бар кызматкерлер эсептелинет. (мисалы: Жогорку Кеңештин депутаты, жергиликтүү кеңештин депутаты, Өкмөт мүчөлөрү, аткаруу бийлигинин органдарынын жетекчилери, сот адилеттик тутумунун судьялары, прокуратуранын кызматкерлери, салык, бажы органдардын, ИИМ, МУКК, ЖАМК, БКМК, ЭКМК, Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотуна караштуу Сот департаментинин САКБ органдардын кызматкерлери, мамлекеттик кызматта турган аудиторлоу, мамлекеттик инспекторлор, контролдерлор, аскер кызматкерлери, коомдук тартипти коргоо боюнча жүктөлгөн милдеттерин аткаруу учурунда);

а) уюштуруучулук-тескөөчүлүк иш-милдеттери болуп эмгек жамаатын, жумуш участогун, айрым кызматкерлерди жетектөө, кадрларды тандоо жана жайгаштыруу, кол алдындагы кызматкерлердин жумушун уюштуруу, аткарылган ишти контролдоо жана текшерүү, тартипти кармоо, сыйлоо жана тартиптик жазаны колдонуу чарасын жүзөгө ашырууну түшүнүш керек. Ар бир мекеменин кызматкери, өзүнүн кол алдында иштеген кызматкерлер болсо, алардын ишин жетектеп, жумуштарын багыттап жана уюштурса, анда ал адам уюштуруучулук-тескөөчүлүк милдеттери бар кызмат адам болуп эсептелинет. Мындай функцияларды көп учурларда министрликтин, комитеттердин, департаменттердин, ведомстволордун жетекчилери, илимий, маданият, билим берүү мекемелердин башчылары (ректор, проректор) ишке ашырышат;

б) администрациялык-чарбалык милдеттери болуп мамлекеттик мүлктү башкаруу жана тескөө ыйгарым укуктары таанылат. Булар: мүлктү сактоо

иретин белгилөө, кайра иштетүү, сатып өткөрүү, материалдык баалуулуктардын чыгымдарын эсепке алуу жана контролдоо, акча каражаттарын жана документтерин алуу жана берүү, жана башка ушул сыяктуулар. Мындай ыйгарым укуктарга, пландоо-чарбалык жабдыктоо, каржылоо бөлүмдөрүнүн жана кызматтарынын башчылары жана алардын орун басарлары ар кандай өлчөмдө ээ болушат;

в) контролдоо-текшерүү милдеттерине, ар кайсы түрдөгү текшерүүлөрдү өткөрүү, сатып-алууларды контролдоо, чарбалык субъекттерди текшерүүлөр камтылат. Эреже катары мындай субъекттер так аныкталган функцияларды аткарышат (Эсептөө палатасы, мамлекеттик санитардык көзөмөл, өрттөн сактоо мамлекеттик мекемеси ж.б.);

г) атайын ыйгарым укуктар боюнча аткаруу иш-милдеттери, (милиция, прокуратура органдардын стажеру ж.б.) мыйзам, ченемдик акт, буйрук же жогору турган кызмат адамдын же болбосо атайын ыйгарым органдын же кызмат адамдын буйрутмасы аркылуу, адамга жүктөлгөн белгилүү милдеттерди ишке ашырууболуп саналат. Мындай иш-милдеттер кайсы бир мөөнөттүн аралыгында же бир ирээттей, же болбосо негизги иши менен айкалыштыруусу менен жүзөгө ашырылат, ошондой эле кылмыштуулук менен күрөшүү же кайсы бир көзөмөлдүк же контролдук иш-милдеттерди аткаруу тууралу мыйзамдын негизинде расмий түрүндө бийликтик ыйгарым укуктарын жүзөгө ашырууга тартылган коомчулуктун ар кандай өкүлдөрү да болушу мүмкүн.

Кызмат адамынын милдеттерин убактылуу же атайын ыйгарым укуктар боюнча аткарып жаткан адам ошол маалда жүктөлгөн иш-милдеттерин аткаруу учурунда гана кызматадамы болуп таанылат.

6. Кыргыз Республикасынын Куралдуу Күчтөрүндө жана башка аскердик түзүлүштөрдө, мамлекетти коргоо жана коопсуздукту камсыз кылуу тууралу иш-милдеттерин, убактылуу же атайын ыйгарым укуктар менен уюштуруучулук-тескөөчүлүк, администрациялык-чарбалык милдеттерди жүзөгө ашырган кызмат адамдары болуп кызмат абалына байланыштуу жана (же) аскердик наам аркылуу башчылар таанылат.

Кызмат абалы боюнча башчылар болуп аларга аскер кызматкерлери кызматы боюнча баш ийгендиги эсептелинет.

Аскердик наамы боюнча башчылар Кыргыз Республикасынын Куралдуу Күчтөрүнүн Ички кызматынын уставы менен аныкталат (КР 2004-жылдын 13-августундагы N 126, 2013-жылдын 30-июлундагы N 172 Мыйзамдарынын редакцияларына ылайык).

7. Уюштуруучулук-тескөөчүлүк, администрациялык-чарбалык иш-милдеттерине кирбеген, профессионалдык же техникалык милдеттерин

аткарган мамлекеттик жана муниципалдык мекемелердин жумушчулары, кызматтык кылмыштын субъекти болушпайт.

Дарыгер жана ортоңку медициналык персонал кесиптик-дарылоо милдеттерин ак ниетсиз аткаруу үчүн, кызматтык кылмыштын субъекти болуп саналбайт. Мындай адамдар, жарандарга дарылоо жардамын берип жаткан учурда укукка жат аракеттери үчүн (мисалы, дарыгер операцияда кетирген каталык), инсанга каршы кылмыштар үчүн жоопко тартылат.

Эгерде жумушчуга кесиптик же техникалык милдеттери менен кошо белгиленген тартипте уюштуруучулук-тескөөчүлүк, администрациялык-чарбалык иш-милдеттери жүктөлсө, анда ал ошол жүктөлгөн милдеттерин бузган үчүн каралып жаткан кылмыш боюнча жоопко тартылат (мисалы, дарыгер – эмгекке жөндөмсүздүк барагын берүүдө же дарыгерлик-эмгектик эксперттик комиссиялардын, чакыруу комиссиялардын ишине катышууга байланыштуу абалынан кыянаттык менен пайдаланган учурда, мугалим же тарбиялоочу ага окуу маалында тартипти камсыз кылуу боюнча жүктөлгөн милдеттерин аткарбоо маалында).

8. Баалуулуктарды сактоо үчүн берүүгө байланыштуу толук материалдык жоопту алуу боюнча жумушкер менен администрациянын ортосундагы түзүлгөн келишим, жумушкерди кызматтык кылмыштын субъекти катары таанылууга бирден-бир негиз боло албаганы, соттор эске алышы керек. Мындай учурларда материалдык жоопту адам мүлктү сактоо милдеттери менен бирге аны башкаруу жана тескөө иш-милдеттерин да аткарышы керек (товарларды жеткирүү уюштуруу, аларды бөлүштүрүү ж.б.).

9. Соттук кароолордун сапаттуу болушун камсыздоо үчүн соттор кызмат адамдын кызмат укуктарын жана милдеттерин, аларды аныктаган ченемдик актыларды, жасалган жосундун жүйөсүн, максатын, иш жүзүндөгү жагдайларын, ошондой эле бузулган (аткарылбаган) же кызмат адамы өзүнүн милдеттерин талапка ылайык аткарбаганы жана зыян келтирген кесепеттердин келип чыгышынын ортосунда себептик байланышы болуусун так аныктоо зарыл. Адамды тийиштүү ыйгарым укуктар менен ыйгарган конкреттүү актыны, ошондой эле адам мыйзамсыз колдонгон конкреттүү укуктарын жана милдеттерин көрсөтүү милдеттүү болуп эсептелинет.

10. Кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу жана кызматтык ыйгарым укуктардан аша чабуу иштеринде соттор иштин башка жагдайлары менен бирге жарандардын же уюмдардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын же болбосо коомдун же мамлекеттин мыйзам тарабынан корголгон кызыкчылыктарын бузганын, келтирилген зыяндын мүнөзүн жана аларга себептик байланышта болгон соттолуучунун аракетин (аракетсиздигин) так аныктап, өкүмдө көрсөтүш керек.

Зыян материалдык залалда, колдон чыгарылган пайдада гана эмес башка кесепеттерде да көрүнүшү мүмкүн: ири өлчөмдөгү уурдоону жашыруу, коомдук тартипти бузуу, башка оор жана өзгөчө оор кылмыштарда, ошондой эле жарандардын конституциялык укуктарын жана эркиндигин бузуу, бийлик органдардын, мамлекеттик жана коомдук уюмдардын аброюн түшүрүү, алардын ишмердүүлүгүнө кедергисин тийгизүү, тоскоолдуктарды жаратуу ж.б.

11. Кызмат адамы өзүнүн кызматтык абалын кызматтын кызыкчылыктарына каршы пайдалануу бул, адамдын жосун жасагандыгы кызмат адамынын өзүнүн укуктарын жана милдеттерин аткарууга түздөн-түз байланышта болгону менен мүнөздөлөт, бирок ал аракеттер кызматтык кызыкчылыктарга зарыл болбосо жана мамлекеттик органдарга, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарга, мамлекеттик жана муниципалдык мекемелерге, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Куралдуу Күчтөрүнө жана башка аскердик түзүмдөргө коюлган жалпы милдеттерге жана талаптарга, ошону менен бирге кызмат адамына ыйгарылган тийиштүү ыйгарым укуктардын максаттарына жана милдеттерине карама-каршы келип чыкканы. Кызмат адамы пайда көздөө үчүн же башка өзүнүн кызыкчылыктарына байланыштуу, кызматтык ыйгарым укуктарына кирген, бирок андай иш аракеттерди жасоого атайын шарттар жана негиздер жок болсо, анда ал аракеттери кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу катары квалификацияланышы керек. Ошондой эле, бул жосундун түрү катары пайда көздөө үчүн же башка өзүнүн кызыкчылыктарына байланыштуу ишке орноштурууга көмөктөшүүнү, кол алдындагы кызматкерди кызматы боюнча өйдөлөтүүнү, сыйлыктарды берүүнү жана башка кызматтык колдоочулук көрсөтүүнү кароо керек.

12. Кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу жана кызматтык ыйгарым укуктардан аша чабуу кылмыштарды айырмалаш керек. Кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдаланууда – кызмат адам өзүнүн кызмат абалын, ыйгарым укуктарын, кызматтык кызыкчылыктарына каршы колдонуп, натыйжада жарандардын же уюмдардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын же болбосо коомдун же мамлекеттин мыйзам тарабынан корголгон кызыкчылыктарын бузат, ал эми кызматтык ыйгарым укуктардан аша чабуу - өзүнүн ыйгарым укуктарынын чектеринен өтө эле аша чапкан, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 305-1-статьясында каралган кылмыштын белгилери болбогондо, адамдардын, юридикалык жактын укуктарын же мыйзамдуу кызыкчылыктарын, же болбосо коомдун же мамлекеттин мыйзам тарабынан корголгон кызыкчылыктарын бузууга алып келген аракеттер эсептелинет.

Кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу жана кызматтык ыйгарым укуктардан аша чабуу кылмыштар түз же кыйыр ниет менен жасалат. Ошону менен бирге субъект, кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануудан жана кызматтык ыйгарым укуктарынан аша чапканы коомго коркунуч келтиргенин түшүнүп, натыйжада жарандардын же уюмдардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын же болбосо коомдун же мамлекеттин мыйзам тарабынан корголгон кызыкчылыктарын бузганы алдынала мүмкүн болгондугун же баары бир алып келээрин билип, ал кесепеттердин болгонун каалайт же каалабай туруп, бирок оюнда ал кесепеттер болуп кетээрине жол берет жана аларга кайдыгер мамиле жасайт.

Кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу материалдык курамы бар кылмыштардын катарына кирет. Бул жарандардын же уюмдардын укуктарын жана мыйзамдуу кызыкчылыктарын же болбосо коомдун же мамлекеттин мыйзам тарабынан корголгон кызыкчылыктарын бузгандан кийин аяктаган кылмыш болуп эсептелинет. Мындай кесепеттер орун албаса, анда кызматтык жорук болуп тартиптик жоопкерчиликке алып келет, бирок кылмыштын курамын түзбөйт.

13. Күнөөлүнүн аракети, жабырлануучуну уруп-сабоо, ден соолугуна залал келтирүү, эркиндигин чектөөсү менен коштолгондо гана кызматтык ыйгарым укуктардан аша чабуу кылмышы зомбулук менен жасалган деп табылышы керектигин соттор эске алышы керек.

Күнөөлүүнүн аракети курал же атайын каражаттарды колдонуу менен жасаган деп чечүүдө, анын аракетинде, мыйзамсыз иш жүзүндө куралды же атайын каражаттарды (резина келтек, жаш чыгаруучу газ, курал ж.б.) колдонуу, адамдын денесине залал келтирүү максаты (денесине жаракат келтирүү, резина келтек, пистолеттин кундагы менен уруу), ошондой эле жабырлануучуга психикалык таасир келтирүү, (ага залал келтирем деп коркутуу, эгерде жабырлануучу, анын өмүрүнө жана ден соолугуна реалдуу коркунуч келтирилет деп эсептесе), квалификациялык белгилери бар болгонун эске алуу керек.

14. Кыйноо катары квалификацияланган жосун иштин бардык жагдайын кароонун жыйындысы жана далилдердин анализи менен тастыкталышы керек, аларда кайсы бир адамга андан же башка адамдан маалымат алуу же аны мойнуна алдыруу, ал же башка адам жасаган же жасады деп шек туудурган жосун үчүн аны жазалоо, ошондой эле коркутуу жана белгилүү бир аракеттерди жасоого аны же башка адамды мажбурлоо максатында атайылап уруп-сабаса же азапка салып кыйнаса, же кандай болбосун мүнөздөгү теңсиздикке мүнөздөлгөн кандай болбосун себеп боюнча, аныкталышы керек.

Жабырлануучуга физикалык азап келтирүү деп адамды өзүнүн тилегине, калоосуна, кызыкчылыгына ылайык өзүнүн ою боюнча аракеттенүү мүмкүнчүлүгүнөн ажыраткан же анын оюн олуттуу чектеген ооруну түшүнүш керек.

Кыйноо жасалгандыгы соттук-медициналык экспертизанын корутундусу менен тастыкталышы керек, анын максаты болуп денесиндеги жараттын мүнөзүн, анын тактарын, ошондой эле анын пайда болгондугунун механизмин аныктоо саналат. Корутунду текшерүүдөн өтүп жаткан адамдын кыйноо/каттаал мамиле (текшерилип жаткан адамдын сөзү боюнча иштин жагдайы) колдонулгандыгы жөнүндө көрсөтмөсүнө аныкталган объективдүү маалыматтарга – денедеге жараттар, катуу жана өнөкөт белгилер, жалпы эмгекке жөндөмдүүлүгүнүн бузулушу ылайык келишинин деңгээлин көрсөтөт.

Кыйноолор психологиялык (адептик) азап чегүүнү алып келет. Ага тийиштүү далил болуп психолого-психиатриялык экспертиза боло алат. Угузулган айыпка ылайык келген соттук-медициналык жана психолого-психиатриялык экспертизалардын корутундулары далилдердин жалпы баалуулугун жогорулатат. Кээ бир учурларда, кыйноонун тактарын жана анын кесепеттерин аныктоо максатында сапаттуу жана толук текшерүү жүргүзүү үчүн адис врачтарды тартуу зарыл (травматолог, хирург, невропатолог, гинеколог, уролог, ж.б.). Эксперттин корутундусу менен макул эместиги тиешелүү түрдө токтомо, өкүмдө же аныктамада жүйөлөштүрүлүүгө тийиш.

Эгерде айыпталуучу, соттолуучу, жактоочусу, өкүлү ага карата прокурордун, тергөөчүнүн, алгачкы текшерүү органынын кызмат адамдары тарабынан маалымат алуу же кандайдыр-бир себеп боюнча кыйноо көрсөтүлгөнүн жөнүндө арыз менен кайрылса, анда сот тарабынан Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 25-статьясынын негизинде, ага жогоруда айтылган адамдардын аракеттерине даттануу келтирүүгө мүмкүн экендиги түшүндүрүлөт.

15. Пайда көздөө менен кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануу бул мамлекеттик жана жамаатын каражаттарын мыйзамсыз кайтарымсыз өзүнүн менчигине албастан мүлктүк пайда көрүү максатында жасалган кызмат адамынын укукка жат аракеттери (мисалы, шалаакылык менен пайда болгон жетишсиздиктин эсебин жаап-жашыруусу, өзүнө же туугандарына кезексиз батир алуу).

Эгерде кыянаттык уурулук жолу менен жасалса, анда бул аракет кызмат абалын пайдалануу менен жасалган урдоо болуп Кыргыз Республикасынын КЖКнин 171-статьясынын 4-бөлүгүнүн 2-пункту же 166-статьясынын 4-бөлүгүнүн 3-пункту менен, эгерде урдоо өзгөчө ири өлчөмдө жасалса, анда

Кыргыз Республикасынын КЖКнин 171-статьясынын 4-бөлүгүнүн 1-пункту же 166-статьясынын 4-бөлүгүнүн 2-пункту менен квалификацияланат.

16. Мыйзамдын мазмуну боюнча пара акчалай гана эмес баалуу кагаздар, башка мүлктүк пайда жана кайтарымсыз мүлктүк мүнөздөгү кызмат болот, бирок алар төлөнүүгө жатат(туристтик жолдомо, батырлерди оңдоо, дачаларды куруу ж.б.).

Кыргыз Республикасынын КЖКнин 313,313-1-статьяларынын кылмыштын субъективдүү жагы болуп ниеттен башка төмөнкүлөр эсептелинет:

- пайда көздөө кызыкчылыгы – кызмат адамынын өзүнө алуу же башкалардын пайдасына бейукук аракети менен кайтарымсыз мүлктүк мүнөздөгү мыйзамсыз оордун толтурууга байланышпаган пайда көрүүгө умтулуу.
- башка жеке кызыкчылык – кызмат адамынын мүлккө байланышпаган мүнөздөгү пайда көрүүгө умтулуусу, мансапкордук, үй-бүлөлүүлүк, өз ара кызматтын пайдасын көрүү, тигил же бул маселени чечүүгө колдоо көрсөтүү, иш билги эместигин жашыруу, ж.б.

17.Кайсы аракеттерине (аракетсиздигине) кызмат адамынын пара алгандыгын судья өкүмгө так көрсөтүүсү зарыл. Ошону менен бирге, пара берүүчүнүн кызыкчылыгына кайсы бир иш чаралар аткарылганына көзкарандысыз кызмат адамына кайсыл убакытта пара берилгени, аракеттерди же аракетсиздикти мурун же кийин жасагандыгы, пара алуу шартталгандыгы пара алуунун курамына мааниге ээ эмес.

Баалуулуктарды алуу же кызмат көрсөтүү атайын алдын-ала сүйлөшүлбөгөн учурда, бирок кылмыштын катышуучулары пара алуучунун кызыкчылыгын канааттандыруу максатында пара берилип жатканын баамдашса, анда күнөөкөрлөрдүн аракети пара алуу жана берүү катары таанылышы керек.

18. Эгерде, мүлктүк пайда акчалай же баалуу кагаздар менен, материалдык кызмат көрсөтүү кызмат адамынын макулдугу менен анын жакын адамына же туугандарына көрсөтүлсө, ага каршы болбосо, жана пара берүүчүнүн кызыкчылыгына кызмат абалын пайдаланса, анда ал кызмат адамынын аракетин пара алуу катары квалификацияланууга жатат.

19. Пара берүүчүнүн пайдасына жасалган кызмат адамынын аракеттери (аракетсиздиги) болуп, ага жүктөлгөн ыйгарым укуктарга ылайык жасоого укуктуу же милдеттүү болгон аракеттер, ошондой эле өзүнүн кызматтык милдеттерине байланышпаган, бирок кызмат абалынан пайдалануу менен жасалган аракеттер эсептелинет.

20. Кызмат адамынын, чет өлкөлүк кызмат адамынын же болбосо эл аралык уюмдун кызмат адамынын жеке өзү же ортомчу аркылуу акчалай, баалуу кагаз, башка мүлк же мүлктүк мүнөздөгү пара алуусуна пайда түрүндө пара берүүчүнүн же анын өкүлү болгон адамдардын пайдасына жасаган аракет (аракетсиздик) үчүн, мындай аракет (аракетсиздик) кызмат адамынын кызматтык ыйгарым укуктарына кирсе же болбосо кызматтык абалына байланыштуу ушундай аракетке (аракетсиздикке) көмөк көрсөтүшү мүмкүн болсо, ошого тете кызмат боюнча колдоочулук же билип туруп жол берүүсү кирет.

Жалпы колдоочулук же билип туруп жол берүүчүлүк болуп, зарылчылыгы жок эле татыктуусуз кызмат ордуна кезексиз, негизсиз жогорулатып сыйлоо жана башка аракеттерди жасоо эсептелинет. Пара берүүчүнүн же анын өкүлү болгон адамдардын кызмат ишмердүүлүгүндө кетирген катачылыгына же укукка жат аракеттерине кызмат адамдары тарабынан чара көрүлбөгөндүгү, кызматы боюнча билип туруп жол берүүчүлүк болуп эсептелинет.

21. Эгерде кызмат адамы алдын-ала макулдашылган параны өз эркине баш ийбеген жагдайларга байланыштуу албай калса, анда аны пара алууга далалат кылуу катары квалификациялоо керек.

22. Эгерде адам акчаны, баалуу кагаздарды жана башка мүлктү берүү же болбосо материалдык мүнөздөгү жардамдарды мыйзамсыз пайдаланууга мүмкүнчүлүк түзүп берүү жөнүндөгү ниетин билдирсе, бирок, өзүнүн билдиргенин ишке ашыруу үчүн эч кандай конкреттүү, так аракеттерди жасабаса, анда мындай учурларда пара алууга далалат кылуу катары квалификациялоого болбойт.

23. Пара бергендиги жана алгандыгы үчүн жоопкерчилик паракорлук менен байланышкан, бирок кылмыштын өзүнчө курамын түзгөн башка аракеттер үчүн бир эле учурда жазык жоопкерчилигине тартууну четке какпайт: уурдоо, кызмат абалын кыянаттык менен пайдалануу ж.б. Бул учурдагы аракеттер кылмыштардын жыйындысы боюнча квалификациялоого жатат.

Пара алуунун субъективдүү жагы түз ниет менен гана мүнөздөлөт. Күнөөлүү адам өзүнүн кызмат абалын пайдалануу аркылуу кызмат боюнча жасай турган аракети үчүн мыйзамсыз, мүлктүк сыйакы алып жатканын (же андан баш тартканын) аңдап билет жана аны алгысы келет.

Паранын жок дегенде кайсы бир бөлүгүн алган учурдан баштап пара алуу, берүү аякталды деп эсептелинет.

24. Кызматы боюнча жалпы колдоочулук же билип туруп жол берүүчүлүк үчүн кызмат адамына баалуулуктарды берүү өнөкөткө айланганда жана мүлктүк мүнөздөгү жардам көрсөтүлгөндө, соттор бул жосундарды пара

берүүчүнүн жалпы ниети менен бир экендигин текшерүүсү керек. Мындай аракеттерди уланып жаткан кылмыш катары квалификациялоо керек.

25. Кызмат адамы катары саналбаган адамды пара алуу түрүндөгү кылмыштын субъектисин аныктоодо, анын аракетин Кыргыз Республикасынын КЖКнин 225-статьясы боюнча квалификацияланат, башкача айтканда мамлекеттик органдын, ишкананын, мекеменин, уюмдун, коомдук бирикменин, граждандардын өз алдынча башкаруу органынын кызмат адамы болбогон кызматчы өзүнүн кызматтык абалынан пайдаланып жасоого тийиш болгон же жасай ала турган белгилүү аракетти акча берген адамдын таламында аткаргандыгы же аткарбагандыгы үчүн олуттуу өлчөмдө материалдык сыйлык же мүлктүк пайданы мыйзамсыз алгандыгы болот.

Мыйзамсыз паралап сый берүүдө мурда алдын-ала макулдашылбаган аракеттер үчүн жасаган аракеттерден кийин материалдык баалуулуктар “эмгеги үчүн ыраазычылык” катары берилет.

26. Паракорлукка ортомчу болгон адамдын жазык жоопкерчилиги, анын паралап сый берүүдөгү ээлеген ордуна жана иштин конкреттүү, так жагдайларына жараша, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 31-статьясында көрсөтүлгөн учурларда гана башталарын соттор эске алуусу керек.

27. Пара берүүнү же алууну уюштурган, ошондойго азгырган (шыкакчы), же болбосо пара берүүгө же алууга жардамдашкан жана ошол эле учурда ортомчулук иш-милдеттерди да аткарган адам - пара берүүгө же алууга шериктеш адам катары жоопко тартылат. Мында, шериктеш болгон адамдын аракетин квалификациялоо жөнүндөгү маселе - анын ниетинин багытын эске алуу менен, ал пара берүүчүнүн же пара алуучунун кызыкчылыгы үчүн, ким тарапта жана кимдин демилгеси менен аракет кылып жаткандыгынын негизинде чечилүүсү керек.

Пара берүүчүнүн же алуучунун тапшырмасын аткарган, пара берүү же алуу жөнүндөгү келишимди ишке ашырууга жана ага жетишүүгө жардамдашкан, паранын буюмзатын түздөн-түз бир адамдан экинчисине берген адам ортомчу болуп эсептелинет. Бул учурда, анын ортомчулук кылгандыгы үчүн пара берүүчүдөн же алуучудан сыйакы алгандыгы же албагандыгы эч кандай мааниге ээ эмес.

28. Кылмышты квалификациялоо паранын өлчөмүнө жараша болорун эске алсак, анда берилген ар кандай буюмзат же көрсөтүлгөн жардамдар ошол аймактагы же кылмыш жасаган учурга карата күчүнө кирип, иштеп жаткан чыныгы баасына, наркына же тарифине жараша акчалай бааланышы керек. Эгерде баалар көрсөтүлбөсө, анда эксперттердин корутундусунун негизинде бааланат.

29. Эгерде ири (өзгөчө ири) өлчөмдөгү пара бөлүнүп берилсе, бирок мындай аракеттер уланып жаткан бир кылмыштын окуяларынан болсо, анда аны "ири (өзгөчө ири) өлчөмдө пара алуу" катары квалификациялоо керек.

30. Алдын-ала бүтүм боюнча адамдардын тобу же кылмыштуу топ тарабынан пара алынды деп аталган кылмышты жасоого эки же андан көп кызмат адамы катышкандыгы жана бул күн мурунтан, алдын ала макулдашылгандыгы эсептелинет.

Параны кызмат адамдардын ичинен бирөөсү алган болсо да кылмыш аякталды деп эсептелинет. Бул учурда, пара берүүчүнүн пара алууда бир нече кызмат адамы катышып жатканын билгендиги же билбегендиги эч кандай мааниге ээ эмес.

Алдын-ала бүтүм боюнча адамдардын тобу же кылмыштуу топ тарабынан пара алынып жатканда анын өлчөмү алынган баалуулуктардын жана кызматтардын жалпы баасы боюнча аныкталат, ал эми негизсиз сатып алынган нерселерди мамлекеттин пайдасына төлөтүп алууда - ар бир пара алуучунун алган материалдык пайдасынын же акчасынын өлчөмүнө жараша аныктоо керек.

31. Башка кызмат адамы менен адегенде алдын-ала макулдашпай туруп пара алып, андан соң пара берүүчүнүн пайдасы үчүн ага паранын жарымын (бир бөлүгүн) берген кызмат адамы, пара алгандыгы жана бергендиги үчүн кылмыштардын жыйындысы боюнча жоопко тартылат.

32. Кызмат адамынын жооптуу абалы жөнүндөгү маселени чечүүдө сот кызмат адамынын ээлеген кызматын, аткарган кызматтык милдеттери менен иш-милдеттеринин, берилген укуктары менен ыйгарым укуктарынын маанилүүлүгүн, ошондой эле ал иштеп жаткан мекеме-уюмдун мүнөзүн эске алышы керек. Мындай адамдардын катарына башка кызмат адамдарына караганда кенен ыйгарым укуктарга ээ болгондор кирет. Мындай ыйгарым укуктар жетектөөчү кызматы менен айкалыштыруу аркылуу ишке ашырылат, же болбосо күнөөлүү адам иштеген мекеме-уюмдун өзгөчөлүгүнө жараша берилет. Мисалы, аларга бийлик органы, контролдоо жана текшерүү органдары, кылмыш жана башка мыйзам бузуулар менен күрөшүүгө багытталган органдар же тагыраак айтканда, мамлекеттик органдардын ыйгарым укуктарын түздөн-түз аткаруу үчүн Кыргыз Республикасынын Конституциялык мыйзамдарында, Кыргыз Республикасынын Конституциясында белгиленген мамлекеттик кызматтардагы адамдар кирет.

Күнөөлүү адамды жооптуу абалды ээлеген кызмат адамы деп тапкан учурда, сот мындай чечим боюнча жүйөөлөрүн өкүмгө көрсөтүүсү зарыл.

33. Опузалап пара талап кылуу бул - кызмат адамы тарабынан пара берүүчүнү анын мыйзамдуу кызыкчылыктарына зыян келтире турган

аракеттерди жасоо жолу менен коркутуу аркылуу же болбосо аны аргасыздан пара берүүгө атайылап түртүү жолу менен андан пара талап кылууну түшүндүрөт. Каралган статьясынын диспозициясына ылайык опузалап пара талап кылуу акчаны, же башка баалуулуктарды берүү же болбосо кызмат көрсөтүүнү сурагандан баштап бүткөн кылмыш болуп саналат. Мындан ары сураганын алуусу, өзүнчө кылмыш курамын түзгөнү болот жана пара алуу кылмышы болуп квалификацияланат.

34. Эгерде адам пара берүүчүдөн акча же башка баалуулуктарды пара катары кызмат адамына берем деп алса жана аларды берүүгө ниеттенбей, өзүнө ыйгарып алса, анда аны "алдамчылык" катары квалификациялоо керек. Эгерде баалуулуктарды ээлеп алуу максатында адам пара берүүчүнү пара берүүгө түртсө, анда анын аракеттерин пара берүүгө шыкакчы катары кошумча квалификациялоо керек. Мындай учурларда пара берүүчүнүн аракеттери "пара берүүгө аракет жасоо" катары квалификацияланууга жатат. Бул учурда, параны болжолдуу алуучу кызмат адамынын аты так айтылгандыгы же айтылбагандыгы эч кандай мааниге ээ эмес.

35. Эгерде кызмат адамы тарабынан опузалап пара талап кылуу жасалса, же адам алдыдагы пара берүү жөнүндө кылмыш-жаза ишин козгоого укуктуу органга ыктыярдуу билдирсе, пара берген адам жазык жоопкерчилигинен бошотулат. Пара алууга же башка адамга пара берүүгө ортомчу-көмөкчү болгон адам, эгерде ал бул тууралуу жазык ишин козгоого укуктуу органга ыктыярдуу түрдө билдирсе, жазык жоопкерчилигинен бошотулат.

Пара бергендиги тууралуу милицияга, прокурорго же башка мамлекеттик органга (оозеки же жазуу түрүндө) билдирүү - билдирген тараптын ар кандай жүйөөлөрүнө карабай өз ыктыяры менен билдирүү катары эсептелиниши керек. Пара бергендиги бийлик органдарына маалым болуп калгандыгына байланыштуу жасалган билдирүү - өз ыктыяры менен жасалган билдирүү болуп эсептелбейт.

Кылмышты ачууга жана (же) тергөөгө активдүү көмөк көрсөтүү кылмыш жасаганга катышкан адамдардын, пара катары берилген мүлктү табууга жана башкаларга багытталган аракеттерден турушу керек.

36. Опузалап пара талап кылуу же пара бергендиги тууралуу пара берүүчүлөрдүн өз ыктыяры менен билдирүү боюнча жазык жоопкерчилигинен бошотулушу, алардын аракеттеринде кылмыш курамынын жоктугун билдирбейт. Андыктан аларды жабырлануучу катары кароого болбойт.

37. Пара берүү жөнүндө өз ыктыяры менен билдирүү арызын берүүдө, Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 151-статьясына ылайык, атайылап жалган билдирүү жасагандыгы үчүн жоопко тартылаары жөнүндө арыз берүүчүгө түшүндүрүлөт.

38. Буюм далилдер жана паранын буюмзат катары алган акчалар менен башка баалуулуктар, Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 88-статьясынын 5-пунктунун негизинде, мамлекеттин эсебине өткөрүлүүгө жатат. Эгерде адам өз ыктыяры менен аны пара берүүгө мажбурлап жаткандыгы жөнүндө билдирсе жана өз колу менен пара алуучуну кармоого мүмкүндүк түзсө, паранын буюмзаты соттун чечими боюнча ага кайтарылып берилет.

39. Паракорлук жөнүндөгү иштерди кароодо соттор, күнөөлүү адамдарга негизсиз жеңил же жасаган жосунуна туура келбеген өтө оор жазаларды дайындоону болтурбоо үчүн, жазанын жекечелиги тууралуу мыйзам талаптарын катуу сакташы керек.

Кыргыз Республикасынын КЖКнин 46-статьясынын талаптарына ылайык, соттор соттолгон пара алуучуларга белгилүү кызматтарды ээлөө же белгилүү иш жүргүзүү укугунан ажыратуу түрүндөгү кошумча жаза чарасын белгилөө маселесин талкуулашы керек.

40. Кызмат адамы тарабынан мамлекеттик жана жааматтын мүлкүн уурдоодо билип туруп жасалма документтерди жасоо жана колдонуу уурдоо жана кызматтык жасалмачылык кылмыштарынын жыйындысы менен квалификациялоо зарыл.

41. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 315-статьясы боюнча квалификацияланган кызматтык жасалмачылыктын предмети болуп расмий документтер саналаарын соттор эске алышы керек.

Кызматтык жасалмачылык, башкача айтканда кызмат адамы, ошондой эле мамлекеттик кызматчы же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын, анын ичинде кызматтык адам болуп саналбаган, кызматчысы расмий документтерге жалган маалыматтарды атайылап киргизсе, мындай документтерге алардын чыныгы мазмунун бурмалаган оңдоолорду киргизсе, эгерде бул жосундар жеке пайда көздөп же башка жеке кызыкчылыктан улам жасалса, ошондой эле менчик ээсинин эркине карабастан аны алмаштыруу максатында жасалат.

Расмий документ болуп, мамлекеттик же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынан, мамлекеттик жана муниципалдык мекемелерден чыккан, укуктук мааниге ээ, тийиштүү түрдө түзүлгөн, тийиштүү реквизиттерди камтыган: бурч мөөр, мөөр, күнү, катар саны жана тиешелүү кызмат адамы, мамлекеттик же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын, ошону менен бирге кызмат адамы болуп саналбаган кызматкерлер тарабынан кол коюлган, аны колдонгон адамдар үчүн кээ бир юридикалык кесепеттерге алып келген жазуу түрүндөгү акт эсептелинет.

Ал эми, менчиктин түрүнө карабастан, ар кандай коммерциялык түзүлүштөрдөн, ошондой эле жергиликтүү өз алдынча башкаруу мамлекеттик

органы же муниципалдык мекеме катары эсептелинбеген коммерциялык эмес уюмдардан чыккан кызматтык жасалмачылык Кыргыз Республикасынын КЖКнин 350-статьясында каралган документтерди, мамлекеттик сыйлыктарды, штамптарды, мөөрлөрдү, бланктарды колго жасоо, даярдоо, сатуу же алардын жасалмаларын пайдалануу кылмышынын курамын түзүшү мүмкүн.

42. Кызматтык жасалмачылыктын субъективдүү жагынан күнөө түз ниет менен гана божомолдонот. Жүйөсү – пайда көздөө же башка жеке кызыкчылыктар. Башка жеке кызыкчылык кызматтык абалынан кыянаттык менен пайдалануунун же кызматтык жасалмачылыктын жүйөөсү катары өзүнүн аракеттеринен мүлккө байланышпаган пайда көрүү каалоосу катары болушу мүмкүн: башчысына жакшы көрүнүү, кудачалык, карьеризм, чыныгы абалынан аша жакшы көрсөтүү, өз ара кызматтарды алуу, кандайдыр-бир маселени чечүүдө колдоого ээ болуу, өзүнүн компетенттүү эместигин жашыруу ж.б.

Эгерде кызмат ыйгарым укуктарын бузууга жол берген кызмат адамдын жоопкерчилиги атайын жазык-укук ченемдеринде каралса (Кыргыз Республикасынын КЖКнин 134-137; 139-144; 146; 149-150; 317; 322; 324-325; 328-статьяларынын бөлүктөрүндө), анда кызматтык кылмыштардын жалпы курамы каралган статьялардын жыйындысы менен эмес, каралган ченем боюнча квалификацияланууга жатат.

43. Шалаакылык болуп, кызматка ак ниетсиз же көңүл кош мамиле жасоонун кесепетинен кызмат адамы тарабынан өз милдеттерин аткарбоо же ойдогудай эмес аткаруу, эгерде бул жарандардын же уюмдардын укуктарына жана мыйзамдуу кызыкчылыктарына же болбосо коомдун же мамлекеттин мыйзам менен корголгон кызыкчылыктарына ири зыян же укук бузууларды алып келгени эсептелинет.

Кызмат адамы тарабынан өз милдеттерин аткарбоо же ойдогудай эмес аткаруу, кызмат абалына байланыштуу милдеттери каралып жана иш-милдеттерин реалдуу ишке ашырууга мүмкүнчүлүгү бар, бирок аракетсиздигинен же аларды толук аткарбагандыгынан, каралган убактан тышкары аткаргандыгынан, так аткарбагандыгынан көрүнүшү мүмкүн.

Кызмат адамдын аракетинде шалаакылык бар экендигин чечүүдө, соттор төмөнкүлөрдү такташы зарыл:

- а) кызмат адамына кайсы кызмат укуктары жана милдеттери жүктөлгөнү жана алар кайсы ченемдик документтер менен аныкталганы;
- б) кайсы милдеттерин аткарбаганы же ойдогудай эмес аткарганы;
- в) кесепетинде жарандардын же уюмдардын укуктарына жана мыйзамдуу кызыкчылыктарына же болбосо коомдун же мамлекеттин мыйзам

менен корголгон кызыкчылыктарына ири зыян же укук бузууларды алып келгени;

г) кызмат адамда өз иш-милдеттерин реалдуу ишке ашырууга мүмкүнчүлүгү бар болгону.

Субъективдүү жагы шалаакылык жеңил ойлуулук жана этиятсыздык формасындагы байкабастык менен мүнөздөлөт. Адам өз аракетинин (аракетсиздигинин) коомдук коркунучтуу кесепеттерин баамдай алса, бирок жетиштүү негиздер болбосо деле өзүнө-өзү ишенип аларды болтурбайм деп ойлосо, кылмыш жеңил ойлуулук менен жасалган деп табылат. Адам өзүнүн аракетинин (аракетсиздигинин) коомдук коркунучтуу кесепеттерин баамдай албаса, бирок аларды баамдоого тийиш болсо жана баамдашы мүмкүн болсо, кылмыш этиятсыздык менен жасалган деп табылат.

44. Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 28-статьясынын 1-бөлүгүнүн 12-пунктунаылайык, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 224-, 225-, 303-315-статьяларында каралган кызматтык кылмышты жасаган адамга карата жазык ишин кыскартууга жол берилбейт.

45. Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 29-статьясынаылайык Кыргыз Республикасынын КЖКнин 224-, 225-, 303-315-статьяларында каралган кызматтык кылмышты жасаган адамга карата кылмыш-жаза жоопкерчилигинен бошотуу менен жазык ишин кыскартууга жол берилбейт.

46. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 224-, 225-, 303-315-статьяларында каралган кызматтык кылмышты жасаган адамга жаза белгилөөдө, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 56-статьясын жана 63-статьясынын 7-бөлүгүн колдонулбагандыгына көңүл буруу керек.

47. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 224-, 225-, 303-315-статьяларында каралган кызматтык кылмышты жасаган адамга карата, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 66-1-статьясынын 3-бөлүгүнө тийиштүү кепилге өткөрүп берүү менен кылмыш-жаза жоопкерчилигинен бошотуу ченеми колдонулбайт.

48. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 303-статьясында жана 304-статьянын 4-бөлүгүндө каралган кылмыштарды жасаган адамдарга карата кылмыш-жаза жоопкерчилигине тартуунун эскирүү мөөнөтү колдонулбайт.

49. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 76-статьясынын 3-1-бөлүгүнө ылайык, Кыргыз Республикасынын КЖКнин 224-, 225- жана 303-315-статьяларында каралган кылмыштарды жасагандыгы үчүн айып түрүндө негизги жазага соттолгон адамдардын соттуулугу, жазасын толугу менен аткаргандан кийин Кыргыз Республикасынын КЖКнин 76-статьянын 3-бөлүгүнүн 3, 4, 5, 6-пункттарына ылайык жоюлаарына көңүл буруу керек.

50. “Кыргыз Республикасынын кээ бир мыйзам актыларына өзгөртүүлөрдү жана толуктоолду киргизүү жөнүндөгү” 2012-жылдын 10-августундагы № 164 - жана 2013-жылдын 9-июлунундагы № 126- Кыргыз Республикасынын мыйзамдарынын негизинде Кыргыз Республикасынын КЖКне киргизилген өзгөртүүлөргө ылайык, кызматтык кылмыштар жөнүндө жазык иштерин кароодо жосундун кылмыштуулугу жана жазалуулугу ошол жосун жасалган убакытта колдонулуп жаткан мыйзам тарабынан аныкталгандыгы жана жосундун жазалуулугун белгилөөчү, жазаны күчөтүүчү же адамдын абалын башкача түрдө начарлатуучу мыйзам өткөн мезгилге карата колдонулбагандыгы, каралган Кыргыз Республикасынын КЖКнин 7-статьясынын 1- жана 3-бөлүктөрдүн ченемдерин эске алуу керек.

51. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 65-статьясын колдонууда, кырдаалдын өзгөрүшү болуп баардык өлкөнүн же конкреттүү аймактын масштабында социалдык, экономикалык, саясий мүнөздөгү ири өзгөрүүлөр эсептелингенин эске алуу керек. Мисалы, аскер убактысы же аскер абалы токтотулгандан кийин аскер убагындагы шартта кылмыш катары таанылган жосундар коомдук коркунучтуулугун жоготот. Экологиялык кырсык зонасынын аймагын коркунучтуу деп табууну жокко чыгаруу, кылмыш жасалган жердин жана убакыттын өзгөчө шартынын жоюлушу конкреттүү жерде же аймакта жасалган кылмыштын курамынын милдеттүү белгилери болуп саналат, жосундун коркунучтуулугун жоготот. Коомдук коркунучтуулуктун жоголушу жазык жоопкерчиликке тартуунун негизи жоктугун билдирбейт. Ал кылмыш жасалган убакытта орун алган жана шарттын өзгөрүү убактысында дагы сакталып калат. Жазанын максатына жетүү маңызы боюнча аны колдонуу максатка ылайыктуу эмес болгондугуна байланыштуу гана адам жазадан бошотулат.

52. Кылмыш жасалган убакыттан бери жазык жоопкерчилигине тартуунун эскиришинен улам жазык иши Кыргыз Республикасынын КЖКнин 67-статьясынын негизинде кыскартууга жатса, анда жазык иши Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 28-статьясынын 1-бөлүгүнүн 11-пунктуна ылайык – жазык сот ишин жүргүзүүнү жокко чыгаруучу жагдайлар боюнча кыскартылат. Эгерде айыпкер буга каршы болсо, ушул статьянын биринчи бөлүгүнүн 10 жана 11-пункттарында көрсөтүлгөн негиздер боюнча ишти кыскартууга жол берилбейт. Мындай учурда иш боюнча соттук кароо улантыла берет жана Кыргыз Республикасынын ЖПКнин 315-статьясынын 4-бөлүгүнүн 3-пунктуна ылайык, буга негиз болгон учурда соттолгон адамды жазадан бошоткон айыптоо өкүмүн чыгаруу менен аяктайт. Кыргыз Республикасынын КЖКнин Өзгөчө бөлүгүнүн жоболоруна ылайык адамды жазык жоопкерчилигинен бошоткондо жазык иши Кыргыз Республикасынын

ЖПКнин 28-статьясынын 1-бөлүгүнүн 9-пунктунун негизинде кыскартылууга жатат.

53. Кыргыз Республикасынын КЖКнин 68-статьясын колдонууда, сот, адамдын коомго коркунучтуу болбой калышынан улам жазадан бошотуу жөнүндө маселесин чечүүдө, иштин баардык жагдайларын объективдүү, толук кандуу изилдөө менен бирге бул статьянын диспозициясында каралган, эгерде кылмыш жасаган адам, кылмыш жасагандан кийин кынтыксыз жүрүм-турумунун жана эмгекке же окууга ак ниет мамилесинин натыйжасында коомго коркунуч келтирбей калды деп таанылса, ал соттун өкүмү боюнча жазадан бошотулушу мүмкүндүгү жөнүндө жыйынтыкка келүү зарыл. Ошондуктан, эгерде кызмат жасаган адам коомго коркунуч келтирбей калгандыгы толук ишенимдүү далилдер менен тастыкталса, анда ал жазадан бошотулушу мүмкүн.

54. Соттор жазык иштерин кароодо кызматтык кылмыштарды жасоого көмөк көрсөткөн себептерди жана шарттарды аныктоого милдеттүү. Негиз болгон учурда ушундай себептерди жана шарттарды четтетүү үчүн жай аныктама чыгаруу зарыл. Соттор бул категориядагы иштерди мыйзамда белгиленген мөөнөттөрдө сапаттуу кароого чараларды көрүүсү керек.

55. “Кызмат кылмыштары үчүн жоопкерчилик мыйзамдарынын Кыргыз Республикасынын соттору тарабынан колдонулушунун кээ бир маселелери жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Жогорку Сотунун Пленумунун 2003-жылдын 27-сентябры № 15-токтому күчүн жоготту деп табылсын.

**Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун Төрайымы**

А. Токбаева

**Пленумунун катчысы,
Кыргыз Республикасынын
Жогорку Сотунун судьясы**

К. Осмоналиев